

МОДНИ ТЕНДЕНЦИИ В СЪВРЕМЕННАТА БЪЛГАРСКА АНТРОПОНИМИЯ

Анна Чолева-Димитрова, Мая Влахова-Ангелова,
Надежда Данчева, 2021. „Мода на личните имена в българските градове
(Изследване на личните имена през 2014 – 2015 г.)“. София:
Издавателство на БАН „Проф. Марин Дринов“

Ст. пр. д-р Гертана Петкова

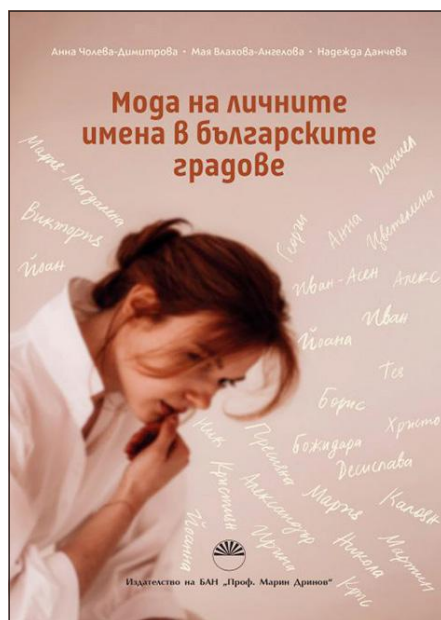
Медицински университет – Пловдив (България)

През последните десетилетия се наблюдават сходни процеси, протичащи в почти всички европейски антропонимни системи, а именно – ясно изразено предпочитание към интернационални имена, промени в правописа на традиционните за дадена система оними, както и замяната на домашните лични имена с чужди.

Горепосочените изменения първоначално се пораждат от желанието на младото поколение да стане част от едно общество, което не поставя държавни граници, а търси прилики в различията. Но впоследствие се оказва, че за да бъде процесът на адаптация към него по-кратък и успешен, е добре някои различия да бъдат избягвани.

За съжаление, тези екстралингвистични фактори, които силно повлияват на традициите в именуването, са взаимосвързани и с определянето на националната идентичност. Поради тази причина е от изключителна важност те да бъдат проследени, описани, анализирани и популяризирани.

Тази нелека задача са поставили пред себе си членовете на Секцията по ономастика при Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към

Българската академия на науките – проф. д.ф.н. Анна Чолева-Димитрова, доц. д-р Мая Влахова-Ангелова и гл. ас. д-р Надежда Данчева, които са и членовете на проектния екип, реализирал настоящото проучване, посветено на модата на личните имена в българските градове, представляващо и трети етап от проекта „Съвременна българска антропонимна система (Мода на личните имена)“.

Дейностите, анализите и резултатите от изследването са описани в текст с общ обем от 138 с., който включват *Увод* (с. 4 – 8), *Първа глава*. Мода на имената в най-големите градове – София, Пловдив и Варна през 2014 г. (с. 9 – 65), *Втора глава*. Мода на имената в средно големите градове – Стара Загора, Русе, Благоевград и Видин през 2015 г. (с. 66 – 95), *Трета глава*. Териториални различия в модните тенденции (с. 96 – 116), *Четвърта глава*. Обобщения (с. 117 – 134) и *Литература* (с. 135 – 138).

Обект на научен интерес са над 4300 лични имена на новородени момичета и момчета от *София, Пловдив, Варна, Стара Загора, Русе, Благоевград и Видин*, разпределени в седем отделни корпуса. Важно е да се подчертае, че използваните данни са официални, предоставени от Националния статистически институт (НСИ), а не базирани върху анкети, чиято достоверност невинно може да бъде гарантирана.

Времевият обхват е периодът 2014 – 2015 г. (2014 г. за София, Пловдив и Варна, 2015 г. за Стара Загора, Русе, Благоевград и Видин).

Изборът на териториален обхват не е случаен и е изцяло подчинен на осъществяването на основната идея – илюстриране на тенденциите при именуването в България чрез съпоставка на данните по отношение модни предпочитания при избора на име в *големите градове* (София – столица на държавата, Пловдив и Варна) и в *средно големите градове* (Стара Загора, Русе, Благоевград и Видин), модни предпочитания при избора на име в градове от *Северна България* (Русе и Видин) и от *Южна България* (Стара Загора и Благоевград), както и модни тенденции при именуването в градове от *Източна България* (Стара Загора и Русе) и от *Западна България* (Видин и Благоевград).

И седемте населени места са с богато историческо минало и утвърдени културни традиции, но различната степен на икономическото им развитие оказва влияние върху демографското им такова.

Основната цел на проучването е да се проследи динамиката на българската антропонимна система, което се изразява в проверка на устойчивостта на нейното ядро и отразяване на измененията в нейната периферия. За нейното осъществяване за всеки отделен град са съставени списъци чрез статистическа обработка на десетте женски и десетте мъжки лични имена с най-висока честотност на употреба, както и на онимите с единична референция, а данните от 2014 г. и 2015 г. са съпоставени с тези за 2007 г. и 2001 г.

Авторите също така предоставят подробна информация относно тяхната етимология, структура, правопис, произход и път на навлизане и утвържда-

ване в личноименната ни система, както и за екстралингвистичните влияния, като включването им в календарните списъци, ролята им в народната традиция, отпечатъка, оставен от съвременната попултура върху масовия вкус и усещане за естетика у българите.

След подробен анализ на данните и предоставяне на изчерпателни изводи за всеки един от седемте града е направена съпоставка на резултатите по отношение големината на населеното място (голям и средно голям град) и по отношение на географско разположение (север – юг, изток – запад).

Представени в най-обобщен вид основните заключения, изведени от авторите, са:

- в сравнение със столицата, София, изборът на жителите от останалите градове е по-консервативен;
- динамиката при подредбата на ранговите списъци е по-голяма при женските лични имена в сравнение с мъжките;
- наблюдава се навлизане на чужди имена в личноименната ни система;
- наблюдава се предпочитание към чужди варианти при употребата на лични имена, възприемани от българите за традиционни;
- наблюдава се отпадане на формите, образувани с помощта на суфикс *-ка*;
- употребата на двойните и тройните лични имена все още представлява изключение и те се възприемат като нетипични за антропонимикона ни;
- при женските лични имена се наблюдава предпочитание към кратки едноосновни антропоними със струпване на гласни букви в състава им;
- докато в периферията се наблюдават бурни процеси и размествания, ядрото на антропонимната ни система се запазва относително стабилно, като това твърдение е в пълна сила за състава на мъжките лични имена.

Любопитно е, че Варна е най-консервативният сред разглежданите големи градове – там авторите предполагат, че все още е много силна традицията за наследяване от новороденото на името на бабата или дядото; формите на имената, образувани с помощта на суфикс *-к(о)*, са с относително висока фреквентност (същото наблюдение е съотносимо и за Пловдив).

Видно е, че жителите на отделните градове имат и особено любимо и предпочитано име – напр. за София е София, а за Пловдив е Ивайла.

Безспорно икономическата ситуация оказва силно влияние. Във Видин се наблюдава демографски проблем, което личи и в ономастичните данни.

Интересно е, че чуждото влияние не е свързано с близките погранични отношения със съседните нам държави (напр. Видин с Румъния и Сърбия, Русе с Румъния, Благоевград с Гърция), а се дължи на глобални течения, свързани с попултурата.

Съпоставката на данните въз основа на географското разположение на населените места е иновативно и заслужава да му бъде обърнато специално внимание. Изпадащи от ранговите списъци женски лични имена са: *Десисла-*

ва, Теодора, Симона (за Северна България), Десислава (за Южна България), Гергана, Десислава (за Източна България), Десислава (за Западна България), а мъжките са съответно: Димитър (за Северна България) и Алекс (за Западна България). Набиращите популярност женски лични имена са: Йоана (за Северна България), Божидара, Даная, Крисия, Рая (за Южна България), Йоана, Рая, Дария (за Източна България), Анна, Божидара (за Западна България), а мъжките са: Калоян, Даниел (за Северна България), Борис, Виктор, Даниел, Никола (за Южна България), Виктор, Теодор, Калоян, Симеон (за Източна България) и Никола, Даниел, Божидар (за Западна България).

Изследването на авторския колектив от Секцията по ономастика е изключително явление не само за българската антропонимия, но и за свързаните с нея дисциплини. Самата идея за темата и целите на проучването, начинът, по който то е реализирано, използваната за тази цел методика и моделът на представяне на изводите са иновативни и приложими за бъдещи разработки по сходни лингвокултурологични проблеми (изводите са ценни за множество трансгранични проучвания).

Резултатите представляват интерес не само за представители на научните среди, но и за хора от широката публика, т.е. за всички бъдещи и настоящи родители.

FASHION TRENDS IN MODERN BULGARIAN ANTHROPONYMY

✉ **Senior Lecturer Gergana Petkova, PhD**

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7209-9765>

Department of Language and Specialized Training (DESO)

Medical University – Plovdiv (Bulgaria)

15A, Vasil Aprilov Boulevard

4000 Plovdiv, Bulgaria

E-mail: Gergana.Petkova@mu-plovdiv.bg